

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku prokuratora G. J. z 5 kwietnia 2023 r. o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Motuka, w sprawie I ZO 4/23,

po rozpoznaniu 8 sierpnia 2025 r. na posiedzeniu, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w przedmiocie rozpoznania wniosku o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności,

postanowił:

odrzuć wniosek.

UZASADNIENIE

W piśmie z 5 kwietnia 2023 r. prokurator G. J. zawarł wniosek o zbadanie przez Sąd Najwyższy spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowaniu po powołaniu, co przy uwzględnieniu okoliczności sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego G. J. oraz charakteru sprawy, może prowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca wskazał, że sędzia SN Marek Motuk został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polski 6 maja 2020 r. Wniosek o jego powołanie przedstawiła Krajowa Rada Sądownictwa. Wniosek ten złożyła Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o

zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądowniczej oraz niektórych innych ustaw. Wnioskodawca podkreślił, że Krajowa Rada Sądownictwa w takim kształcie nie może być w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów międzynarodowych, uznana za organ odpowiadający modelowi i standardowi funkcjonowania wynikającemu z właściwych przepisów Konstytucji RP, przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („EKPCz.”). Zarówno Sąd Najwyższy jak i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej („TSUE”) oraz Europejski Trybunał Praw człowieka („ETPCz.”) kilkakrotnie już w swoim orzecznictwie wskazały, że Krajowa Rada Sądownictwa działająca w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. nie daje gwarancji niezależności od władzy wykonawczej oraz ustawodawczej, a co za tym idzie, również do sędziów nominowanych do pełnienia urzędów sędziowskich w procedurze nominacyjnej z udziałem tak ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa obalona została, od strony instytucjonalnej, gwarancja niezależnego i niezawisłego sądu, zasada wyartykułowana w odpowiednich przepisach krajowych i międzynarodowych (art. 6 EKPCz, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 178 Konstytucji). W ocenie wnioskodawcy, w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego powołanych w tym trybie, obalenie tej zasady i gwarancji nastąpiło w sposób nieodwracalny, co oznacza, iż nie dają oni gwarancji niezależności i bezstronności w orzekaniu, a zatem swoimi orzeczeniami nie tworzą oni sądu w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie spełnia istotnego warunku z art. 29 § 5 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym i dlatego został odrzucony na podstawie art. 29 § 10 tej ustawy.

Przed wszystkim dlatego, że test niezawisłości sędziego w trybie określonym w art. 29 ustawy z 2017 r. o Sądzie Najwyższym ma charakter indywidualny a nie generalny, podobnie jak procesowe wnioski o wyłączenie sędziego (art. 48, art. 49 k.p.c.).

Tak też należy rozumieć wskazane przez ustawodawcę "okoliczności towarzyszące jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu" (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2025 r., III CB 14/25).

Przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2023 r., III CB 44/23, postanowienie z 10 kwietnia 2025 r., III CB 12/25).

Nie jest zatem trafne odwołanie się do uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., gdyż nie zastępuje ustawy i sama w sobie nie stanowi źródła prawa, ani do indywidualnego wyłączenia sędziego (art. 40, art. 41 k.p.k.), ani tym bardziej do uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziego w trybie testu niezawisłości sędziego z art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Uchwała z 23 stycznia 2020 r. nie składa się zatem na „okoliczności towarzyszące” powołaniu sędziego w rozumieniu art. 29 ust. 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Taka sama ocena odnosi się do pozostałych orzeczeń przywołanych we wniosku, co obejmuje także wyroki TSUE i ETPCz.

Sędzia jest niezawisły i podlega tylko Konstytucji oraz ustawom, co oznacza, że zakres i podstawy testu niezawisłości nie mogą być i nie są dowolnie szerokie, przeciwnie są ściśle określone w art. 29 § 5 ustawy.

Przepis ten stanowi, że dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Wniosek nie wskazuje indywidualnej okoliczności dotyczącej powołania sędziego Marka Motuka, która otwierałaby dopiero ocenę istnienia wymaganej przez ustawę przesłanki (podstawy) testu niezawisłości sędziego, co też nie byłoby wystarczające, gdyż prócz tej indywidualnej okoliczności, przepis wymaga

wykazania, że indywidualna podstawa, w okolicznościach danej sprawy może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Ten podstawowy mankament wniosku prowadzi do jego odrzucenia.

Art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym ma także na uwadze postępowanie sędziego po powołaniu na stanowisko. Nie stanowi to podstawy wniosku.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji – art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym.

[M. T.]

[r.g.]